

Duga povijest (lošinjskog) privatnog smještaja

👤 Irena Dlaka 📅 Nedjelja 18.08.2024.

Pod

(/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_3riva_s_kucom_starcich-pansionom_Hofmann-prije_1905.jpg)

Riva s kućom Starcich - pansionom Hofmann, prije 1905.

zajedničkim nazivom "Obiteljski smještaj - način života, a ne rentijerstvo", objavit ćemo niz članaka koje je pripremila prof. Irena Dlaka...

Obiteljski smještaj - način života, a ne rentijerstvo

Obiteljski smještaj opisuje se kao najam smještaja u domaćinstvu pri kojem se postojeća nekretnina stavlja u funkciju, a obitelj angažira oko poslovanja u turizmu. S druge strane, svjedoci smo vrtoglavog porasta "privatnih iznajmljivača" u stambenim zgradama i bivšim vikendicama kao i u novosagrađenim apartmanskim kućama i vilama s bazenima, kod kojih nema ni "domaćina" ni "obitelji". Rentijerstvo, potaknuto nekretninskim biznisom i propustima u poreskoj regulativi, pokrenulo je medijsku hajku na sve "privatne iznajmljivače", pa tako i na tradicionalni obiteljski smještaj koji na našoj obali i otocima postoji od samih početaka turizma. O fenomenu "cimerfraja" i njegovoj važnosti za o(p)stanak lokalnih ljudi tek rijetki su pisali, dok se o iskustvima onih koji se turizmom bave u vlastitoj kući u široj javnosti gotovo ništa ne zna. Serijom od pet članaka progovaramo o različitim aspektima obiteljskog smještaja koji je "način života" sada već niza generacija otočana.

Duga povijest (lošinjskog) privatnog smještaja

Prvi "turisti" na Lošinju bili su (strani) znanstvenici i putopisci. Kako na otoku nije bilo konačišta, nužno su bili upućeni na "privatni smještaj". Nijemac Johann G. Kohl u svom putopisu "Putovanje u Istru, Dalmaciju i Crnu Goru" iz 1851. piše da je u Malom Lošinju bio smješten u lijepoj i prostranoj kući neke udovice pomorca, sagrađenoj kapitalom zarađenim riskantnim putovanjima u Crno more. Hvali njenu gostoljubivost i pomoć "putniku koji je došao učiti o stranim običajima". Na sličnu priču "pomorskih udovica" nailazimo tridesetak godina kasnije. Kapetan Marcantonio Starcich, vlasnik brodogradilišta u uvali Čikat, dao je na malološinjskoj rivi sagraditi najveću i najljepšu kuću. Nakon njegove smrti 1882. kuću nasljeđuje njegova supruga, Antoinetta Cosulich Starcich, koja 1880-ih u njoj iznajmljuje sobe. Nakon što je 1889. prizemlje iznajmila Adolfu Hofmannu iz Beča, koji u njemu otvara restoran, Casa Starcich postaje pansion i 1905. se priključuje poznatom francuskom lancu luksuznih hotela Hôtel de la Ville.

(/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_1die_insel_lussin_1888.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_2hotel_vindobona-1899.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_4mali_losinj_izmedju_dva_rata.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_5fontana_u_cast_dolasku_tekuce_vode-1961.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_6mali_losinj_riva-1964.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_7mali_losinj_trg-1970-ih.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_8mali_losinj-nove_kuce_ranih_1970-ih.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_9nerezine_1960-ih.jpg) (/images/novosti/2024-08/obiteljskismjestaj1_10nerezine-primjer_modernizacija_stare_kuce.jpg)I prvi "službeni" lošinjski turisti, austrijski balneolog dr. Conrad Clar i njegov sin Walter, koji su u siječnju 1885. u Mali Lošinj došli ciljano, zbog dječakovog oporavka nakon teške bolesti, morali su boraviti u "privatnom smještaju", jer drugog nije ni bilo. Prvi lošinjski hotel ("Vindobona") bit će otvoren tek dvije godine kasnije, 1887. godine. Pojavom pansiona i hotela "privatni smještaj" ne nestaje, već nastavlja kontinuirano rasti. Dok se u prvom lošinjskom turističkom vodiču iz 1888. pod "smještajem u privatnim kućama" spominju samo sobe na drugom katu kuće na glavnom malološinjskom trgu (u prizemlju je bila trgovina tekstilom "Bonetti"), u vodiču iz 1912.-1913. popis privatnih iznajmljivača u Malom Lošinju narastao je na njih četrdesetak. Većinom su se iznajmljivanjem bavile žene - tako će ostati sve do danas. Rezervacije za privatni smještaj primale su se putem pisama ili telegrafski prvo preko općinske službe, a od 1892. preko Lječilišne komisije (Kurkomission). Kasnije će tu ulogu preuzeti turistička društva pojedinih mjesta.

Drugi svjetski rat i neposredno poraće donijeli su Lošinju niz nevolja od kojih je najgora bila - raseljavanje. Mali Lošinj je 1948. imao svega 2906 stanovnika (1931. je imao 4014 stanovnika, a 1869. čak 5658 stanovnika). Nastalu pustoš donekle je ublažilo doseljavanje stanovnika iz ruralnih dijelova cresko-lošinjskog otočja i šire - Kvarnera, Dalmacije i drugih krajeva tadašnje države. Turizam je kretao "iz početka". Tekuće vode nije bilo, struja se isključivala od 23:00 do 6:00 sati, a jedina veza s kopnom (Rijekom) bio je parobrod "Knin". Iako su se prvi strani turisti pojavili već 1952., a godinu kasnije je (ponovo) osnovano Turističko društvo u Malom Lošinju, o nekom razvoju turizma nije moglo biti govora sve do dolaska tekuće vode 1960. godine. Nakon priključenja na vodovodnu mrežu Lošinjani masovno uređuju kupaonice (i suvremene zahode) unutar svojih stanova i kuća, koje će već tada početi "dijeliti s turistima". Dodatni poticaj za razvoj "kućne radinosti", kako se tada nazivao privatni smještaj, dalo je spajanje otočne elektromreže na kopno i uspostava trajektne veze Porožina - Rijeka 1964. godine.

Dobar primjer poslijeratnog razvoja lošinjskog privatnog smještaja vidimo u Nerezinama, gdje je 1957., kada je ovamo

stigla tekuća voda i osnovano Turističko društvo, bilo evidentirano 180 ležaja u odmaralištima i 80 ležaja u "kućnoj radinosti". Drugih vrsta smještaja tada u Nerezinama još nije bilo (kamp "Rapoća" otvoren je 1965.). Turističko društvo, preko kojeg je išlo turističko poslovanje tog vremena, nastojalo je lokalno stanovništvo što masovnije uključiti u turizam, no mnogi mještani su u početku bili nepovjerljivi te su nerado izdavali sobe turistima. Korist koju su od iznajmljivanja imali ubrzo je odagnala njihove sumnje, pa je samo dvije godine kasnije (1959.) u nerezinskoj "kućnoj radinosti" bilo već 250 ležaja. Tada su se pojavili i prvi strani turisti, a s njima i doticaji s novim kulturama i običajima. Ponekad je dolazilo do nesporazuma, kao npr. zbog običaja Talijanki da nakon udaje zadrže svoje djevojačko prezime pa su ih, ne znajući to, Nerezinke smatrale "nemoralnima", a neke im zbog toga nisu htjele iznajmiti sobu. Zaradom od turizma obnavljale su se i nadograđivale stare kuće, nabavljali prvi štednjaci i perilice za rublje, školovala djeca. Često su se isti turisti godinama vraćali u istu kuću, rađala su se prijateljstva, pa i ljubavi koje su ponekad završavale brakovima između "domaćih" i "fureštih".

Zahvaljujući povoljnim kreditima, tijekom 1970-ih i ranih 1980-ih godina gradi se veći broj novih obiteljskih kuća u kojima se umjesto soba počinju iznajmljivati apartmani. Naime, dok su prve iznajmljivačice većinom bile "domaćice", njihove su se kćeri turizmom nastavile baviti "uz redovan posao" pa im je s apartmanima bilo lakše organizirati se no sa sobama. Smjene gostiju su bile vikendom, kada je cijela obitelj, uključujući i djecu, bila angažirana u čišćenju i spremanju. Trebalo je "moći izdržati" žestoki radni ritam turističke sezone, koja je rekordnih 1980-ih trajala od Uskrsa do Svih svetih. Ratne 1990-e godine sve su naglo prekinule, dio privatnog smještaja se ugasio, a oni koji su nastavili s radom morali su se, silom prilika, modernizirati. Turisti su postajali sve zahtjevniji, a traženi standardi sve viši. Tijekom 2000-ih puno se ulagalo u obnovu i opremanje obiteljskog smještaja (uvođenje satelitske TV, klimatizacije i interneta), a poslovanje se sve više digitaliziralo (web-stranice, e-mailovi, društvene mreže). Sljedeća generacija preuzima obiteljski turizam i bori se sa sve moćnijom konkurencijom novog "privatnog smještaja" koji nema ništa zajedničkog s dugom tradicijom ovog važnog dijela turizma u nas. Prema nekim procjenama, udio tradicionalnog "obiteljskog smještaja" u aktualnom "privatnom smještaju" čini tek skromnih 20%. Prijeti li mu izumiranje?

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

(/index.php/component/banners/click/223)

(/index.php/component/banners/click/107)

(/index.php/component/banners/click/224)

Servisne informacije

11 / 26 2024	Bez struje, 27. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18602-bez-struje-27-11-2024)
11 / 26 2024	Bez vode, 26. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18601-bez-vode-26-11-2024)
11 / 25 2024	Bez struje, 26. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18595-bez-struje-26-11-2024)
11 / 22 2024	Bez struje, 25. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18585-bez-struje-25-11-2024)
	Katamaran M. Lošinj - Cres - Rijeka	(/index.php/obavijesti/102-katamaran-m-losinj-cres-rijeka)
06 / 14 2024	Katamaran Pula - M. Lošinj - Zadar	(/index.php/obavijesti/17877-katamaran-pula-m-losinj-zadar-2)
	Brodsko linija Ilovik - Mrtvaška	(/index.php/obavijesti/350-brodsko-linija-ilovik-mrtvaska)

Najčitanije

Budućnost obiteljskih iznajmljivača (/index.php/turizam/18563-buducnost-obiceljskih-iznajmljivaca)

Zoran Milanović dolazi u Cres i Mali Lošinj (/index.php/u-politici/18538-zoran-milanovic-dolazi-u-cres-i-mali-losinj)

Kamalić primio najviše priznanje Grada Malog Lošinja (/index.php/u-politici/18523-kamalic-primio-najvise-priznanje-grada-malog-losinja)

Obećan završetak do lipnja 2026. godine (/index.php/u-razno/18526-obecan-zavrsetak-do-lipnja-2026-godine)

Milanović s gradskim vodstvom o aktualnim planovima (/index.php/u-politici/18546-milanovic-s-gradskim-vodstvom-o-aktualnim-planovima)

Milanović: EU nam neće pomoći da zaradimo novac (/index.php/u-politici/18547-milanovic-eu-nam-nece-pomoci-da-zaradimo-novac)

Najnovije

11 / 26 2024	Na manje otoke vlastitim brodom	(/index.php/u-razno/18603-na-manje-otoke-vlastitim-brodom)
11 / 26 2024	Bez struje, 27. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18602-bez-struje-27-11-2024)
11 / 26 2024	Bez vode, 26. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18601-bez-vode-26-11-2024)
11 / 25 2024	Pobjede lošinjskih juniora i creskih dječaka	(/index.php/sportski/kosarka/18600-pobjede-losinjskih-juniora-i-creskih-djecaka)
11 / 25 2024	Objelodanjene pjesme skrivene u bilježnicama i knjigama	(/index.php/u-kulturi/18599-objelodanjene-pjesme-skrivene-u-biljeznicama-i-knjigama)

11 / 25
2024

Kako do vrha - pitajte Stipu Božića

(/index.php/u-razno/18598-kako-do-vrha-pitajte-stipu-bozica)

11 / 25
2024

Provedite Advent na čarobnom otoku Cresu

(/index.php/turizam/18597-provedite-advent-na-carobnom-otoku-cresu)

Na današnji dan:

...

OTOCI.NET (HTTP://WWW.OTOCI.NET/)

Kontakti (/index.php/kontakti)

Uvjeti korištenja (/index.php/koristenje)

Oglašavanje (/index.php/oglasavanje)

Impressum (/index.php/impressum)

[Privacy and cookie settings](#)

Managed by Google. Complies with IAB TCF. CMP ID: 300
